

ĆWICZENIA SŁUCHOWE NA MATERIALE BEZLITEROWYM

Materiały opracowała: mgr Bożena Kołodziej

1. "Przedstawienie się"- ćwiczenie słuchu fonetyczno -fonemowego

cel: rozpoznawanie ilości sylab, koordynacja uwagi

pomoce: bębenek, pałeczka

Dzieci stają na obwodzie koła. Nauczyciel uderza w bębenek wybraną ilość razy. Do środka koła wchodzi dzieci, które w imieniu mają liczbę sylab odpowiadającą liczbie dźwięków bębena. Dzieci wchodząc do koła podają swoje imię.

2. Ćwiczenie oddechowe

cel: wyrównanie tempa oddychania, wydłużenie fazy oddechowej, wyciszenie, rozładowanie napięcia emocjonalnego, skupienie uwagi

Siedzi kura nad Dunajem, nad 21 jajem. Pierwsze jajo, drugie jajo, itd.

Każde dziecko wymawia dotąd, dopóki nie zabraknie mu powietrza. Ćwiczenie powtarzamy, dziecko powinno mówić trochę dłużej

3. Ćwiczenie rytmiczne kształtujące prawidłowość ciągów i szeregów

-ćwiczenie słuchu prozodycznego

cel: nauka na pamięć nazw dni tygodnia

Poniedziałek wtorek środa czwartek piątek sobota niedziela to jest cały tydzień

III I I I I I I I II I II I I~ I I I I I

Przejdźcie z rytmu na układ ruchowy. To samo, ale w rytmicznym marszu Dzieci tworzą pociąg bez trzymania się, marsz za prowadzącym z jednoczesnym rytmicznym wymawianiem

4. Tataizacja – ćwiczenie słuchu prozodycznego i fonematycznego

cel: rozpoznawanie rytmu, przetwarzanie, układanie zdań do rytmu, wyszukiwanie rytmu w układzie przestrzennym, przetworzenie rytmu na obraz graficzny

pomoce: kreda, woreczki z grochem lub duże klocki

I I II I
ta ta ti ti ta

-Dziewczynki wyklaskują podany rytm, chłopcy, „odpowiadają” wytupując ten sam rytm, dziewczynki dłońmi uderzają o kolana, chłopcy pstrykają palcami

-wyszukiwanie tego rytmu spośród innych w układzie przestrzennym

kto odnajdzie ten rytm, stawia się przed tym rytmem

-wyklaskiwanie innych rytmów ułożonych w przestrzeni

-rysowanie na tablicy rytmów przestrzennych

-układanie dowolnych zdań do podstawowego rytmu

-układanie zdań do rytmu kolejno z wyrazami: list, wiersz, rysuje

5. Zabawa „Puszysty kot” –ćwiczenie słuchu fonematycznego

cel: analiza głoskowa, synteza wzrokowa

Puszysty kot, kochany kot raz przyjaciela miał

I Bingo on się zwał

B-i n-g-o i Bingo on się zwał

Bin-go. I Bingo on się zwał

Opis zabawy w wersji zmodyfikowanej: Dzieci śpiewając maszerują rytmicznie po kole parami. Na słowo Bingo zatrzymują się, stają naprzeciw siebie.

Głoskują „Bingo” uderzając skrzyżnie w dłonie sąsiada. „I Bingo” wyskok do góry. Można nadawać inne imiona: Ciapek, Reksio, Puszek itp.

6. Układanie i czytanie wyrazów –ćwiczenie słuchu fonematycznego, ćwiczenie pamięci słuchowej

cel: analiza i synteza głoskowa, rozróżnianie brzmienia głosek, tworzenie nowych wyrazów, ćwiczenie koordynacji wzrokowo-słuchowo-ruchowej

pomoce: pianka styropianowa (patyczki, guziczki)

Ułóż dźwięki słowa „**tama**”. Sprawdź pokazując palcem. Podnieś do góry dźwięk **m**. Odłóż na miejsce. Podnieś do góry dźwięk **a**. Odłóż na miejsce.

Zabierz dźwięk **t** i w to miejsce połóż **r**. Przeczytaj wyraz

Tama – rama- rasa –kasa –kara –kora- kura –rura –bura- burza

Do słowa **burza** dołóż **m**, dołóż **i** – przeczytaj wyraz

Odłóż **m**, odłóż **i** –przeczytaj wyraz

Zabierz **a**, dołóż **o**, dołóż **w**, dołóż **e** –przeczytaj

7. Czytanie zdania w linii melodycznej – ćwiczenie słuchu prozodycznego

cel: ćwiczenie intonacji, modulacji głosu

pomoce: znaki interpunkcyjne

Mama piecze tort

Czytanie zdania ze znakami interpunkcyjnymi, ze smutkiem, z radością itp.

8. Rozpoznawanie dźwięków nagranych na kasecie – ćwiczenie słuchu fonetycznego

cel: rozpoznawanie i nazywanie dźwięków

pomoce: magnetofon, kasetka

Dzieci kolejno rozpoznają dźwięki, podają źródło pochodzenia

9. Rozróżnianie dźwięków z otoczenia – ćwiczenie słuchu fonetycznego

cel: rozpoznawanie dźwięków ze względu na ich specyficzne właściwości – dźwięk „dźwięczny”, „bezdźwięczny”

pomoce: parawan, szklanka, pałeczka, klocek drewniany, bębenek

Nauczyciel kolejno uderza pałeczką w zgromadzone przedmioty, nazywa je, uczniowie słuchają i obserwują. Następnie za parawanem nauczyciel uderza w wybrany przedmiot, uczniowie rozpoznają dźwięk

10. Wyodrębnianie wyrazów w zdaniu – ćwiczenie słuchu fonematycznego

cel: rozpoznawanie ilości wyrazów w zdaniu

pomoce: paski papieru, nożyczki dla każdego ucznia

Cały pasek to zdanie (*Mała Kasia układa książki*)

Potnij pasek na tyle części, ile słyszysz słów

-Ile części otrzymaliśmy po pocięciu paska?

-ile mamy wyrazów w zdaniu?

-Jaki wyraz rozpoczyna zdanie?

-Który wyraz jest pierwszy?

-Jaki wyraz kończy zdanie?

Zdania można rozwijać- postępowanie analogiczne

Potnij pasek na 4 części. Ułóż do niego zdanie. Uczniowie prezentują ułożone zdania.

11. „Łańcuch sylabowy” – ćwiczenie słuchu fonematycznego

cel: tworzenie wyrazów dwusylabowych na podstawie sylaby wygłosowej

Ułóż wyraz na dwa kłaśnięcia, który zaczyna się ostatnią sylabą słyszanego wyrazu (nauczyciel prezentuje przykład: mapa –2 razy klaszcze, druga sylaba „pa”, układamy wyraz zaczynający się na 2 kłaśnięcia np. para)

Wata –tama- maki- kije- jemy- mydłoaż do wyczerpania pomysłów

12. Fikcyjne opowiadanie – ćwiczenie słuchu fonematyczno- fonetycznego i fonologicznego

cel: uzupełnianie zdań wyrazem we właściwej formie, uwrażliwienie na melodię zdania i pauzę fonetyczną

Za każdym razem, gdy nauczyciel robi przerwę w opowiadaniu, dzieci wypowiadają umówiony wyraz, np. Staszek

Idę ulicą, patrzę, a tu idzie(Staszek).

Co tu robisz(Staszku)? – pytam.

Idę do szkoły – odpowiada(Staszek).

13. Posłuchaj uważnie i popraw popełnione przeze mnie błędy – kształtowanie słuchu fonologicznego

cel: rozróżnianie głosek należących do tej samej klasy

Ci-ocia pise list. Słonice mocno siwieci. Wkrótce nadejcie żma.

14. Tworzenie rebusów fonetycznych – ćwiczenie słuchu fonematyczno – fonetycznego

cel: tworzenie wyrazów z głosek nagłosowych, dźwiękonaśladowczość

Ułóż słowo z głosek, które usłyszysz na początku każdego wyrazu wymówionego przeze mnie. Zastąp to słowo, naśladowując ułożoną nazwę

Kawa osa tama (kot) miau, miau

Koc ryba owca wujek aparat (krowa) muu, muu

Płot igła ekran sowa (pies) hau, hau

15. Jak dzwoni budzik? – ćwiczenie słuchu fonetycznego

cel: rozpoznawanie dźwięków: długi- krótki

pomoce: budzik

Nauczyciel nakręca zegarek. Uczniowie rozpoznają czas dźwięku

16. Ile wrzuciłam kamyczków? (guziczków, klocków) – ćwiczenie słuchu fonetycznego

cel: rozpoznawanie ilości nadawanych sygnałów

pomoce: parawan, słoik (szklane naczynie), kamyczki, guziczki, klocki

Nauczyciel wrzuca do słoja najpierw 2 kamyczki w odstępstwie ok. 3 sekund. Dzieci odgadują ilość uderzeń (dźwięków). Ilość kamyczków stopniowo zwiększamy

Ewaluacją ćwiczeń na materiale bezliterowym jest 1 ćwiczenie na materiale literowym.

17. Czytanie zdania różnymi technikami, np.:

Tata maluje domek dla lalki.

czytanie naprzemiennie

Dzieci kolejno czytają *sylaby* ta-ta ma-lu-je do-mek dla lal-ki

Dzieci naprzemiennie czytają wyrazy

b) czytanie selektywne

przeczytaj 3 literę w wyrazie maluje, 5 w wyrazie domek

przeczytaj wyrazy, który mają „e”

przeczytaj wyrazy, które mają „m”

c) czytanie globalne

Czytaj do kropki

***Uwaga!** Najnowsze badania naukowe prowadzone na terenie Europy wykazały, że przyczyną dysleksji jest zaburzenie mózdku. Dzieci dyslektyczne i z zaburzonym słuchem fonematycznym powinny czytać teksty bądź na żółtych (poblakłych, żółkniętych kartkach) bądź w okularach przeciwsłonecznych z żółtymi szklami i spożywać wyciągi z olejów rybnych (dr Pasiński za prof. M. Bogdanowicz, Europejski Zjazd Stowarzyszeń Dyslektycznych Warszawa, wrzesień 2004)*